

Rodne dezinformacije i parlamentarni izbori

Analiza narativnih okvira
rodnih dezinformacija i/ili
drugih aspekata
informacijskog poremećaja u
predizbornoj kampanji

LIBELA.ORG

GENDER **FACTS**

Izdavač:

CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje

Autori:

Brigita Miloš (Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci)
i Josip Šipić (CESI/Libela.org)

Grafičko oblikovanje:

Slobodna domena Zadruga za otvoreni kod i dizajn

Napomena:

Ovaj izvještaj nastao je u sklopu projekta „GenderFacts: uspostava novog provjeravatelja točnosti informacija u području ravnopravnosti spolova s ciljem suzbijanja rodni dezinformacija te spolne i rodne diskriminacije“. Projekt GenderFacts se financira kroz bespovratna sredstva iz sredstava Mehanizma za oporavak i otpornost. Dodijeljena od strane Agencije za elektroničke medije. Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Kao ni stajališta Agencije za elektroničke medije. Europska unija i Europska komisija ni Agencija za elektroničke medije ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Financira
Europska unija
NextGenerationEU

**AGENCIJA ZA
ELEKTRONIČKE
MEDIJE**

Zagreb, 2024.

Sadržaj

Uvod

1

Narativni okviri rodno uvjetovanih dezinformacija i/ili drugih aspekata informacijskog poremećaja u kampanji za parlamentarne izbore

4

1.

„Rodna ideologija“ kao
društvena/nacionalna ugroza

6

2.

Političarke kao neadekvatne i
nedovoljno kompetentne za bavljenje politikom

14

3.

Migranti kao sigurnosna ugroza

17

4.

Diskreditiranje politika rodne ravnopravnosti

20

Zaključak

23

Uvod

Izvješće o rodnim dezinformacijama i rodnom aspektu informacijskog poremećaja uočenom tijekom predizborne kampanje za parlamentarne izbore u Republici Hrvatskoj 2024. godine prvo je po redu izvješće projekta *GenderFacts* koji donosi podatke i analizu predizbornih kampanja u Republici Hrvatskoj održanih tijekom 2024. i 2025. godine, s naglaskom na uočavanje rodnih dezinformacija i narativa. Ono donosi analizu medijskih napisa, odnosno iskaza i izjava političkih aktera/ki objavljenih ponajviše tijekom trajanja službene predizborne kampanje, odnosno u periodu od 30. ožujka 2024. do 15. travnja 2024. godine, ali i u tjednima prije početka službene kampanje. U navedenom su se periodu sustavno pratile objave s deset online izvora informiranja (Jutarnji.hr, Večernji.hr, 24sata.hr, Index.hr, Dnevnik.hr, RTL.hr, HRT.hr, Dnevno.hr, Tportal.hr, Net.hr). Digitalni su izvori i/ili digitalne inačice odabrani kako zbog njihova mnogo šireg dosega do publike u odnosu na klasična sredstva informiranja poput dnevnih ili tjednih tiskanih novina - godišnje izvješće Reutersova instituta za proučavanje novinarstva navodi da se 80% hrvatskih građana i građanki koristi online izvorima informiranja - tako i zbog fokusa istraživanja usmjerenog ka uočavanju rodnih dezinformacija ili drugih oblika rodno uvjetovanog informacijskog poremećaja, a koji upravo u digitalnom okruženju uzimaju iznimnog maha. Nadalje, odabir nabrojenih izvora informiranja utemeljen je prije svega na izvješću Reuters instituta o najvećoj čitanosti, tj., dosegu nekih izvora informiranja u Hrvatskoj, gdje su redom navedeni Index.hr, zatim 24 sata online, Dnevnik online, Jutarnji online, Net.hr, Tportal.hr, Večernji online, Dnevno.hr, RTL News online. U izbor informacijskih izvora za praćenje je uključen i HRT.hr kao informacijska platforma javne televizijske kuće u Republici Hrvatskoj, iako se na Reutersovu popisu ovu platformu ne nalazi među prvih petnaest medijskih uspješnica.

Osim toga, odabir se medijskih izvora vodio i time da se prate

- a) online inačice najčitanijih dnevnih tiskovina u Republici Hrvatskoj (24 sata online, Jutarnji online i Večernji online),
- b) portali televizijskih kuća (Dnevnik online, RTL News online, HRT.hr) te na koncu
- c) informativni online portali (Dnevno.hr, Index.hr, Tportal.hr i Net.hr) kao najčešća kategorija isporučivanja vijesti za hrvatske građane i građanke.

Tijekom predizborne kampanje svakodnevno se provjeravalo i čitalo objave prisutne na navedenim izvorima koje se tiču predizbornih tema, a s posebnom pažnjom na one objave koje su na različite načine tretirale pitanja rodne tematike. Uočavale su se i izdvajale,

nadalje, one izjave koje su ulazile u područje rodni aspekata informacijskog poremećaja ili rodni dezinformacija. Tijekom procesa detekcije, probira i analize materijala uočeno je značajno preklapanje pojedinih izjava ili istupa u više izvora informiranja odabranih za praćenje, odnosno više je promatranih izvora informacija prenosilo istu izjavu i/ili vijest uz eventualne razlike u popratnom sadržaju ili uokvirivanju izjave. Iako bi svakako bilo zanimljivo istražiti uokvirivanja kao specifični aspekt medijskog oblikovanja sadržaja i u slučaju rodni aspekata informacijskog poremećaja, u ovome Izvješću analitički je fokus usmjeren detektiranju osnovnih pojavnosti i paradigmi rodni dezinformacija koje su bile prisutne u hrvatskom javnom prostoru tijekom ove predizborne kampanje. Utoliko, tekst Izvješća sadrži reference/poveznice na određeni iskaz ili vijest u samo jednom od promatranih izvora informiranja, no diseminacijska medijska aktivnost tijekom predizborne kampanje bila je intenzivna, pa se i na poveznicama prema drugim medijskim izvorima mogu pronaći sadržajno vrlo slični podaci. Konačno, ukoliko bi se uočili neki aspekti informacijskog poremećaja iz rodne perspektive objavljeni na nekim drugim portalima, i njih se odlučilo uvrstiti u analizu.

Rodne dezinformacije/rodni aspekt informacijskog poremećaja

Prije predstavljanja rezultata praćenja predizborne kampanje, valja reći kako pojam rodne dezinformacije (još uvijek) ima nekoliko mogućih definicija, odnosno nekoliko inačica definicija. U nekim slučajevima naglasak je stavljen na kategoriju „žene“, kao u definiciji organizacije Global Engagement Center, gdje je pojam određen kao “podskup mizoginog zlostavljanja i nasilja nad ženama koji koristi lažne ili obmanjujuće narative zasnovane na rodu i spolu, često s određenim stepenom koordinacije, kako bi se žene odvratilo od učešća u javnoj sferi” (GEC prema: [Salkanović i Šehović, 2024](#)). Nadalje, neke definicije upućuju na to da se rodno usmjerena dezinformacija odnosi na aktivnosti „informisanja (kreiranje, dijeljenje, širenje sadržaja) koje napadaju ili omalovažavaju osobe na osnovu njihovog spola te koriste rodno usmjerene narative za promociju političkih, društvenih ili ekonomskih ciljeva”. ([Salkanović i Šehović, 2024](#)). Isto tako, u kontekstu LGBTIQ+ zajednica, definicija rodno uvjetovane dezinformacije odnosi se na lažne i obmanjujuće narative usmjerene protiv LGBTIQ+ osoba ili grupa (Vidjeti: [Salkanović i Šehović, 2024](#)).

Definicija rodno uvjetovanih dezinformacija koja će se koristiti u ovome izvješću sukladna je onoj koju nude Salkanović i Šehović (2024), odnosno pojam rodno uvjetovana dezinformacija će se koristiti za „opisivanje dezinformacija koje se šire s namjerom diskreditovanja žena i LGBTIQ osoba te s namjerom instrumentalizacije mržnje prema ženama i LGBTIQ pojedincima, pojedinkama i grupama u svrhu postizanja određenih ciljeva – političkih, društvenih ili ekonomskih“.

U ovom izvješću će se, osim rodno i identitetski uvjetovanih dezinformacija, predstaviti i manifestacije drugih oblika rodno uvjetovanog informacijskog poremećaja kao što su malinformacije i misinformacije. Tomu je tako jer su različite definicije rodnih dezinformacije suglasne oko toga da, iako koriste termin „dezinformacije“, pod njim ne podrazumijevaju isključivo laži, već sve tipove informacijskog poremećaja. Konačno, izvješće uzima u obzir da se rodne dezinformacije u velikoj mjeri oslanjaju i utemeljene su na postojećim rodnim stereotipima i predrasudama u našim društvima.

Jedan od ključnih aspekata dezinformacija temeljenih na rodu i identitetu je njihova česta povezanost s antirodnim pokretima i njihovim narativima. Antirodni pokret može se opisati kao skup nacionalnih i transnacionalnih inicijativa koje se suprotstavljaju onome što nazivaju „rodnom ideologijom“. Zajedničko im je to što pitanja rodne ravnopravnosti i/ili emancipacije shvaćaju kao ideološku ili dogmatičnu prijetnju društvu te se ujedanjuju u naporima da ospore, umanje, spriječe ili uspore nastojanja politika ravnopravnosti ili već dosegnute emancipacijske ciljeve. U tom smislu dezinformacije i drugi oblici informacijskog poremećaja u rodnome ključu usmjereni protiv žena i rodni manjina često su dio šire strategije ovih pokreta koji žele suzbiti napore za postizanjem rodne ravnopravnosti.

Narativni okviri rodno uvjetovanih dezinformacija i/ili drugih aspekata informacijskog poremećaja u kampanji za parlamentarne izbore

U kampanji za parlamentarne izbore u Hrvatskoj u 2024. godini uočeno je nekoliko tematskih okosnica unutar kojih su generirane rodno uvjetovane dezinformacije ili drugi aspekti rodno uvjetovanog informacijskog poremećaja. Te se okosnice dotiču već u literaturi uočenih, i djelomično istraženih narativa, poput:

1. upućivanja na „rodnu ideologiju“ kao društvenu opasnost,
2. umanjivanja vrijednosti, dostojanstva ili profesionalnosti žena aktivno uključenih u politički život,
3. demoniziranja ili dezavuiranja (iregularnih) migranata, a s naglaskom na rodne aspekte ove teme te, na koncu,
4. dovođenje u pitanje rodних politika kao načela i/ili praksi rodne ravnopravnosti u hrvatskom društvu.

U sljedećim paragrafima detaljnije će se predstaviti svaki od uočenih narativa, te će se opimjeriti konkretnim izjavama političkih aktera/ki u predizbornoj kampanji. Predstavljanje uočenih narativa započet će narativom o „rodnoj ideologiji“ kao prijetnji društvu/naciji kao narativnom okviru koji je najzastupljeniji u prikupljenom materijalu te kao narativom koji se u predizbornoj kampanji pokazao strukturno najsloženijim.

1.

„Rodna ideologija“ kao društvena/ nacionalna ugroza

a) Sintagma „rodna ideologija“ i njezine inačice

Na početku predstavljanja prvog i najfrekventnijeg narativa potrebno je pojasniti funkcioniranje nosive sintagme „rodna ideologija“, a kako bi se bolje osvijetlilo kako sam modus operandi anti-rodnih narativa i pripadajućih im rodni dezinformacija, tako i kritički uputilo na posljedice djelovanja rodni dezinformacija, odnosno širenje atmosfere straha, hostilnosti i nerazumijevanja rodnostudijskih tema u, u ovom slučaju, konkretnom kontekstu predizborne kampanje. Nakon kraćeg osvrt na samu nosivu sintagmu „rodna ideologija“ (i njezinih inačica), predstaviti će se potkategorije ili podteme ovog narativa kao njegovi gradbeni elementi.

Sintagma „rodna ideologija“ (kao društvena/nacionalna ugroza!), pojam je koji je bio često korišten tijekom predizborne kampanje od strane nekih političkih aktera. Ovu sintagmu valja pojasniti i kontekstualizirati, jer u diskursu anti-rodni pokreta i pripadajućih im dezinformacijskih aktivnosti, počesto ju se tretira ili koristi na način da se čini kao da sintagma ima jasno značenje, čak kao svojevrsni termin. No, sintagmu „rodna ideologija“ ne može se nazvati terminom, jer termin, prema [natuknici Hrvatske enciklopedije](#), označava „jezični izraz kojim se označuje određeni znanstveni, tehnički, umjetnički i sl. pojam“, a sintagma „rodna ideologija“ ne pripada niti jednom od navedenih polja ljudskog promišljanja, već pripada specifičnoj vrsti društveno-političkog angažmana koji smjera dokidanju ili sprječavanju mogućnosti realizacije rodno-pravednog i odgovornog društva. Nadalje, značenjska nejasnoća ili sadržaj pojma „rodna ideologija“ već su propitivani, te se tako, primjerice, [u tekstu Tihane Bertek](#) objavljenom na portalu voxfeminae.net još 2017. godine, navodi kako pojam „rodna ideologija“ (sa svojim inačicama) funkcionira kao „prazni označitelj“ koji se zapunja značenjima ovisno o kontekstu i potrebama skupina ili pojedinaca koji ga koriste. Tekst Bertekove, odnosno intervju autorice s urednicima publikacije „*Anti-Gender Campaigns in Europe: Mobilising Against Equality*“, Romanom Kuharom sa Sveučilišta u Ljubljani i Davidom Paternotteom s Université Libre de Bruxelles, donosi i Kuharovo pojašnjenje sintagme kao „potpuno izmišljeno[g] termin[a] stvoreno[g] s ciljem suprotstavljanja borbi za prava žena i LGBT osoba, ali i akademskih struja koje dekonstruiraju esencijalističke i naturalističke pretpostavke o rodu i seksualnosti“. Također, Kuhar navodi da „U stvarnosti, značenje rodne ideologije je vrlo fluidno – ona se može odnositi na bilo što, od bračne jednakosti do pobačaja, spolnog odgoja, transrodnih osoba i tako dalje. Naše kolegice Stefanie Mayer i Birgit Sauer, koje su napisale poglavlje o Austriji, rodnu ideologiju nazivaju „praznim označiteljem“ koji može primiti različita, ponekad i suprotstavljena, značenja i teme“ (Ibid.). O pojmu „rodna ideologija“ kao praznom označitelju [pisao je](#) i domaći provjeravatelj informacija portal Faktograf.hr.

Značenjska se nejasnost – no stoga ne manja učinkovitost pojma „rodna ideologija“ u smislu širenja neznanja, zbunjenosti ili straha od rodnostudijskih tema – nastavlja i u pojmovima poput „transrodna ideologija“ i „woke ideologija“, svojevrsnim pseudo-istoznačnicama ili bliskoznačnicama pojma „rodna ideologija. Opet, zasebno istraživanje koje bi se usmjerilo na otkrivanje specifičnih (socio-lingvističkih, kulturoloških, socioloških, političkih, komunikoloških) parametara uporabe jednog, drugog ili trećeg pojma svakako bi bilo dobrodošlo, no u ovom Izvješću tek se navode uočene različite inačice osnovnog operativnog pojma.

Politički akteri čiji su diskursi bili obilježenim ovim (pseudo-)pojmovima, očekivano, dolaze iz spektra desnih (populističkih) i radikalno desnih političkih opcija prisutnih u Republici Hrvatskoj. Pojmovi o kojima je riječ tako su prisutni u iskazima članova stranke Domovinski pokret, stranke Most, čiji su članovi koristili opciju „woke ideologija“ te u iskazu Hermana Vukušića koji je bio na listi Stranke Ivana Pernara, a koji koristi inačicu „transrodna ideologija“ ([1](#),[2](#),[3](#),[4](#),[5](#)).

b) Potkategorije narativa o „rodnoj ideologiji“ kao opasnosti za društvo/naciju

Sadržajna analiza narativa o „rodnoj ideologiji“ kao ugrozi za društvo/naciju rezultirala je zaključkom da se ovaj, najfrekventniji anti-rodni narativ, u predizbornoj kampanji pojavljivao u nekoliko svojih specifičnih oblika, potkategorija ili podtema. Uočene podteme međusobno funkcioniraju kao građivni elemenati naslovnog narativa, a u ovom Izvješću imenovane su na sljedeći način:

- 1.** „rodna ideologija“ kao ugroza tradicionalne obitelji i heteronormativnog poretka,
- 2.** „rodna ideologija“ kao ugroza zbog nametanja stranih (zapadnjačkih/ dekadentnih) vrijednosti,
- 3.** „rodna ideologija“ kao ugroza zbog nametanja vrijednosti globalne ljevice,
- 4.** „rodna ideologija“ kao ekonomska ugroza,
- 5.** „rodna ideologija“ kao ugroza djece i njihovih prava.

Potkategorije narativa o opasnosti od „rodne ideologije“ nerijetko dolaze u međusobnim kombinacijama i funkcioniraju kao cirkularni skup iskaza koji jedan drugoga osnažuju i potvrđuju u zajedničkoj agendi potkopavanja i narušavanja vrednota rodne ravnopravnosti i uključenosti, te ujedno s ciljem dezinformiranja, zbunjivanja i kreiranja negativnog ozračja vezanog uz rodnostudijske teme u javnom prostoru. Utoliko, u jednom iskazu pojedinih političkih aktera predizborne kampanje moguće je naći elemente ne samo jedne, već nekoliko potkategorija naslovnog narativa, a nekoliko je iskaza moguće podvesti pod jednu od uočenih potkategorija narativa.

b.1) „Rodna ideologija“ kao ugroza tradicionalne obitelji i heteronormativnog poretka

Takozvana „rodna ideologija“ kao opasnost za društvo, a posebice za društveni nucleus – tradicionalnu obitelj sastavljenu od biološkog muškarca - oca, zatim biološke žene - majke i njihove unutar braka prokreacijom dobivene djece, vrlo je čest aspekt unutar kojega se oblikuju rodne dezinformacije i drugi aspekti informacijskog poremećaja. Kao što je naznačeno, napadi na „rodnu ideologiju“ očekivano dolaze od stranaka desne provenijencije, pa su ti napadi tako posebno bili uočljivi u iskazima Domovinskog pokreta koji je najavljivao „deratifikaciju Istanbulske konvencije“ (1,2). Istanbulska se konvencija povezuje s društvenom ugrozom zbog korištenja pojma „rod“, te se iskazi kojom se ona napada utemeljuju u reproduktivističkom modelu tradicionalne obitelji i bivaju isticali kao nešto samo po sebi razumljivo, kao primjerice u: „Za nas u Domovinskom pokretu majka je majka, otac je otac, dječak je dječak i djevojčica je djevojčica“ (Ibid.) Nadalje, u priopćenju dodaju i to da rodovi postoje u hrvatskom jeziku, a u hrvatskom narodu postoje spolovi. Nema, kažu, „roditelja 1 i roditelja 2“ (Ibid.). Predstavljanje takozvane „rodne ideologije“, odnosno samog pojma rod kao čimbenika koji stremi destabiliziranju ili čak uništenju heteroseksualnih brakova i roditeljstva heteroseksualnih parova, frekventan je anti-rodni motiv i tipičan primjer rodne dezinformacije. Ideja tradicionalne obitelji, pa zatim i ideje (biološkog) majčinstva ili očinstva snažni su društveni ideologemi, poduprti brojnim i raznolikim diskurzivnim praksama (npr., školstvo/obrazovanje, zdravstvo, popularna kultura i sl.). Predstavljanje „rodne ideologije“ kao mehanizma kojim će se tradicionalne heteronormativne prakse braka, odnosa i/ili roditeljstva dovesti u pitanje, ciljano se kreira kontekst panike, prijetnje i uznemirenosti, a posebice u kontekstu tradicionalnog roditeljstva. Denaturalizacija roditeljskih uloga, očita u nomenklaturi „roditelj 1 i roditelj 2“ čini se da zaziva svojevrsnu orwellovsku sliku koja bi, prema ovom narativu, trebala uslijediti nakon što „rodna ideologija“ proдре u hrvatsko društvo ili ukoliko ona nastavi djelovati u svojoj nakani dokidanja „prirodnog“ roditeljskog i-/ili bračnog afektivnog konteksta. Dezinformacijski sadržaj ovog narativa kao da ponavlja [reakcije](#) vezane za korištenja nazivlja „roditelj 1 i roditelj 2“ na obrascima Zagrebačkog holdinga.

Sakrosanktnost (biološkog) majčinstva i očinstva, kao i idealizirana slika obitelji kao zajednice muškarca i žene s njihovim potomstvom, koja bi se imala prezervirati čak i u formalnoj nomenklaturi primjerice obrasca za dar djetetu, korištena je u predizbornoj kampanji kao kontekst koji se mora sačuvati i obraniti od „rodne ideologije“. Drugim riječima, stvara se dojam da je izuzetno važno obraniti obitelj kao zajednicu (biološkog) majčinstva i očinstva, u odnosu na sve druge obitelji koje nisu tradicionalne obitelji s muškarcem, ženom i djecom.

U kontekstu potkategorije „rodna ideologija je prijetnja tradicionalnoj obitelji i heteronormativnosti“, treba istaknuti i izjave koje na prvi pogled čine zasebnu tematsku potkategoriju, no uistinu impliciraju i induciraju zebnju za opstanak heteronormativnosti pod navodnim pritiscima „rodne ideologije“. Naime, u nekoliko je navrata tijekom predizborne kampanje iskazano kako „rodna ideologija“ uključuje, podrazumijeva ili promiče neku vrstu rodne mnoštvenosti, takve koja bi imala biti opasna po tradicionalnu binarnu heteronormativnost muškog i ženskog. Primjerice, [izjava](#) člника Domovinskog pokreta Ivana Penave o tome kako „rodna-ideologija“ poučava kako „ne postoji muško i žensko, nego nekakvih 88 vrsta i podvrsta i da sve to treba jednako uvažavati“ primjer je takve vrste narativa. Osim što navedeni iskaz upućuje na specifičnu strategiju zbunjivanja i dezinformiranja javnosti navođenjem brojeva rodova – a ti brojevi mogu biti vrlo različiti ovisno o govorniku¹, no svejednako mogu biti izvorom zbunjenosti i nerazumijevanja rodnog kontinuuma posebice kod dijela javnosti koji nije pobliže upućen u teorijska promišljanja pojma rod – dakle, navedeni iskaz dezinformativne je naravi i utoliko što tvrdi da ne postoje „muško“ i „žensko“, a što, iz rodnostudijske i/ili feminističke perspektive nije točno. Naime, muška i ženska rodna pozicija legitiman su i štoviše prilično čest dio rodnostudijskih analiza i istraživanja. Osim toga, korištenje brojki trebalo bi moći sugerirati neku vrstu upućenosti govornika u teme o kojima govori, no posve je netransparentno odakle podaci s kojima u javnost govornici izlaze.

Osim spomenutog, strategija korištenja brojeva koji unose konfuziju u prostor javnog informiranja i posljedično javnog mnijenja, pokazuje se korisnom ne samo za anti-rodne narative koji se primarno odnose na pojam rod, već i za narative o primjerice opasnosti od iregularnih migranata čiji broj u Republici Hrvatskoj varira ovisno od iskaza do iskaza.

Na koncu, posljednji dio Penavina [iskaza](#) o tome da „sve to [misleći na različite rodne ekspresije, op.a.] treba jednako uvažavati“ (Ibid.) implicitna je poruka dehumanizacije rodno varijantnih osoba, a izjava „Trebali bi pitati sve one koji to pokušavaju i mašu zastavama svih boja što to rade, a kada su već oni izgubljeni, zašto žele da se i mi izgubimo. To jednostavno neće ići i to je, između ostalog, poruka koju želimo odaslati“, otvoreni je iskaz protivljenja praksama promicanja i uvažavanja različitosti, uključivosti i rodne ravnopravnosti u hrvatskom društvu. Patologizacija, dezavuiranje ili upisivanje

¹ Vidjeti kasnije poglavlje: Rodna ideologija kao ekonomska ugroza.

devijantnosti („izgubljeni su“, no „mi“ nismo) odavno je poznata metoda ostrasćivanja i polarizacije diskursa koja za cilj ima dehumanizaciju i stigmatizaciju drugih koji ne ulaze u pretpostavljene rodne kanone. Ti i takvi „drugi“, posebno kada „mašu zastavicama duginih boja“, predstavljeni su kao prijetnja ostalima koji su dio tradicionalnog postava rodni identiteta i odnosa, odnosno heteronormativnosti. Inačice pojava koje se u teorijskoj literaturi nazivaju protuudarom feminizmu (*backlash*) uočljive su u ovome anti-rodnom iskazu utoliko što borbu i aktivizam usmjeren ka priznavanju prava i vrijednosti manjinskih rodni identiteta izjednačavaju sa zastranjivanjem, a posebno je važno istaknuti govornikovu poruku o tome da se ta borba neće podržavati ili dopuštati. Ovakva izjava nalazi se na rubnome području pojma rodna dezinformacija, te na presjeku tog pojma s pojmom rodna diskriminacija i to stoga što se u izjavi navodi kako se neće podržati legitimne i demokratske načine zagovaranja rodno uključivih stavova i vrijednosti.

b.2) „Rodna ideologija“ kao ugroza zbog nametanja stranih (zapadnjačkih, globalnih) vrijednosti

I ova je naslovna tendencija ili potkategorija uočljiva u [iskazima Domovinskog pokreta](#), a primarno vezanim za temu parcijalne „deratifikacij[e] Istanbulske konvencije“, koju se povezuje s društvenom ugrozom zbog korištenja pojma „rod“. I u ovom se slučaju anti-rodni narativi utemeljuju u već opisanom reproduktivističkom modelu tradicionalne obitelji i bivaju isticali kao nešto samo po sebi razumljivo. Deratifikacija dokumenta Istanbulske konvencije na parcijalan način, tj., tako da se deratificiraju dijelovi koji se, prema iskazima čelnika Domovinskog pokreta Ivana Penave, „tiču rodne ideologije“, nije moguća, a o čemu je već pisano na portalu Faktograf.hr ([1,2](#)). No, Istanbulska konvencija, nadalje, u anti-rodnim narativima se određuje [iskazom](#) da je ona "zloćudna tvorba u hrvatskom društvu, koju će izliječiti". U [literaturi](#) koja propituje rodno uvjetovane dezinformacije već je uočena specifična potkategorija narativa o rodnoj ideologiji kao prijetnji, a koja se manifestira kao odbijanje stranih – najčešće „Zapadnih“ – utjecaja (Salkanović i Šehić, 2024: 6-7). Formulacija „(z)loćudna tvorba u hrvatskom društvu, koju će [Domovinski pokret, op. a.] izliječiti“ može se tako čitati kao specifično hrvatska inačica anti-zapadnjačkog stava, ako se pod „zapadnjačkim“ razumije službeni Bruxelles i Europska unija, posebice u nastojanjima službene politike EU za provođenjem niza mjera za postizanje rodno ravnopravnijeg društva. Naime, [dokument Istanbulske konvencije](#) nadnacionalni je dokument kreiran pod okriljem Vijeća Europe i „prvi je pravno obvezujući i sveobuhvatan međunarodni mehanizam za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji“. Direktniji iskaz kojim se izgrađuje ovaj narativ dan je nešto prije početka službene izborne kampanje kada je zbog uvođenja ovoga dokumenta i naknadnih aktivnosti vezanih uz njega premijer Andrej Plenković istaknut kao onaj koji provodi „brisesku agendu“ ([1,2](#)). Dezinformacijski cargo u navedenim iskazima Domovinskog

pokreta tako implicitno uključuje i informaciju o tome da „hrvatsko društvo“ ima ukloniti uvezani i suspektni višak koji, prateći logiku ovog narativa, to isto društvo upravo i razara.

Osim toga, [iskaz](#) Nikole Grmoje iz Mosta o tome da je „Most (...) garancija da se u Hrvatskoj neće provoditi sulude ideje koje uvozimo sa zapada poput rodne ideologije“, primjer je koji upućuje na to da je i stranka Most koristila ovu potkategoriju u svojoj predizbornoj kampanji, a s jasno navedenim „Zapadom“ kao simboličkim prostorom iz kojeg dolaze suspektne ideje.

Nadalje, portal Dnevno.hr u [tekstu](#) naslova „Domovinski pokret jedini uočio zloglasnu ideologiju koja se nameće Hrvatima: Kreće već od vrtića“ nudi i nadopunjuje uočeni podtemat prijetnje stranih utjecaja tvrdnjom o tome da je Istanbulska konvencija (a i rodna ravnopravnost uopće) proizvod „globalističkog saveza“, kojima je jedini i pravi cilj upravo uvođenje „rodne ideologije“ (Ibid.).

b.3) Rodna ideologija“ kao ugroza zbog nametanja vrijednosti globalne ljevice

O takozvanim svjetonazorskim temama govorilo se u više navrata tijekom predizborne kampanje, pa je tako primjerice [RTL Detektor](#) ustanovio da je govor Nine Raspudića (Most) vezan za teme femicida, Istanbulske konvencije i rodne ravnopravnosti netočan. Raspudić je o pitanju femicida kazao da primjer Istanbulske konvencije pokazuje kolika je “besramnost globalne ljevice da tako važnu temu kao što je nasilje nad ženama (oko koje se svi normalni akteri slažu) koriste kako bi uvaljali svoju nastranu ideologiju. Naime, opisuje je kao dokument u kojem su neke dobre stvari „upakirane s rodnom ideologijom“ (Ibid.). Iako počesto prešutno tretirana kao dio ljevičarskog etosa, rodna je ravnopravnost u Raspudićevu slučaju otvoreno i nazvana ljevičarskom političkom tendencijom. Dezinformacijski aspekt Raspudićeva iskaza može se utvrditi, primjerice, uzimajući u obzir činjenicu da nekolike nadnacionalne organizacije, poput Europske unije ili Ujedinjenih naroda, a koje promiču rodnu ravnopravnost i uključivost, nikako ne mogu biti nazvane ljevičarskim organizacijama.

b.4) „Rodna ideologija“ kao ekonomska ugroza

Pojam roda, a povezan opet s dokumentom Istanbulske konvencije pojavio se i u [intervjuu](#) s Damirom Vandelićem, osnivačem stranke Republika u kojem Vandelić navodi „Konzultirao sam se s jednom osobom koja se kod nas bavi ovom temom i upitao sam je koliko uopće rodova ima? Ona mi je odgovorila da ih ima 15. Međutim, u pripremi za taj razgovor uvidio sam da ih ima čak od 45 do 68 po različitim formulacijama.“. Vandelićevo, nadalje, pitanje o tome koliko bi, kao poslodavac, tada morao imati različitih toaleta, sugerira da bi rodna raznolikost mogla biti ili postati ekonomski problem ili barem problem poslodavaca, što je relativno nova dimenzija reakcija na takozvanu „rodnu ideologiju“ u hrvatskom medijskom prostoru (uz napomenu o tome kako su se u debati vezanoj za ratifikaciju Istanbulske konvencije pojavljivali iskazi o tome kako će njezina ratifikacija osiromašiti državnu kasu²).

b.5) „Rodna ideologija“ kao ugroza djece i njihovih prava

[Izjava](#) Ivana Penave vezana uz Istanbulsku konvenciju o tome da „nema "igara" u vrtićima – presvlačenja dječaka u djevojčice i djevojčica u dječake, nema hormonskih intervencija za promjenu spola ni promjenu spola djece i osoba do 21. godine života, nema ni društvene promjene spola, bez promjene spola nakon 21. godine, i to po kriterijima medicinske struke“ potvrđuje teze dosadašnjih istraživanja antirodnih pokreta, a koje se tiču prepoznavanja potkategorije antirodnih narativa nazvane „rodna ideologija“ kao prijetnja djeci i njihovim pravima (Strand i Svensson, 2022: 109; Salkanović i Šehović, 2024). Navodna zaštita dobrobiti djece u ovom je slučaju intendirana zabranom preodijevanja djevojčica u odjeću dječaka i obrnuto koje je predstavljeno kao praksa u hrvatskim vrtićima (za što se ne dobivaju podaci pretražujući sintagme „rodno neutralni vrtić u Hrvatskoj“, „preodijevanje dječaka u djevojčice u vrtićima u Hrvatskoj“ i „preodijevanje djevojčica u dječake u vrtićima u Hrvatskoj“ na tražilici Google.hr), te kao prijetnja koherentnosti identitetima muškosti ili ženskosti kod vrtićke djece, a kao standardna praksa prikazuju se i hormonske intervencije za promjenu spola djece i osoba do 21. godine života, a što sve ulazi u standardni repertoar narativa „rodne-ideologije/LGBTIQ+ kao prijetnje djeci“. Svakako, u ovu potkategoriju ulazi i [iskaz](#) Hermana Vukušića s liste Stranke Ivana Pernara o tome da je broj maloljetne djece upućene u „hormonalnu blokadu puberteta i hormonalne intervencije u smislu promjene spola“ porastao 12 puta u 8 godina. Bitno povećano htijenje maloljetnika za promjenom spola, a što su podaci koje sugerira Vukušić, već je ranije utvrđeno kao dezinformativno, a prema pisanju portala Faktograf.hr ([1,2](#)).

2.

**Političarke kao
neadekvatne i
nedovoljno
kompetentne za
bavljenje politikom**

U kampanji za parlamentarne izbore uočene su i dezinformacije povezane s političarkama koje su se natjecale za izbor u Hrvatski sabor. One sadrže već uočene obrasce karakteristične za informacijske poremećaje koje prate politički istaknute žene. Naime, različita su istraživanja utvrdila da dezinformacije koje se odnose na političarke (ali i druge javno istaknute žene), najčešće uključuju napade, agresiju te (online) zastrašivanje i uznemiravanje te se koriste postojećim rodno stereotipnim okvirima o ženama u politici. Pritom se rodna stereotipizacija očitava u prikazima javno istaknutih žena kao nepouzdanih, nedovoljno pametnih, previše emocionalnih, devijantnih, nemoralnih, pretjerano seksualnih, ljutih ili ludih osoba, ali i žrtava kojima je potrebna zaštita, što ih čini nepogodnima za sudjelovanje u javnom i političkom životu (Di Meco, [2020](#); [2023](#); [Judson et al. 2020](#)). Ovdje valja napomenuti kako je stereotipizacija političarki kao nedovoljno adekvatnih za ravnopravno sudjelovanje s muškarcima u politici jedna od glavnih karakteristika hrvatske političke kulture, ali i medijskih prikaza kandidatkinja tijekom izbornih kampanja (Popović i Šipić, [2013](#)). U tom smislu se može reći da dominantni politički i medijski kontekst olakšava stvaranje rodni dezinformacija te ih osnažuje u nanošenju štete političarkama kao i u ostvarivanju njihove glavne poruke kako ženama nije mjesto u političkom životu, čime se ugrožava ustavno i demokratsko načelo ravnopravnog sudjelovanja muškaraca i žena u političkom i javnom životu.

Od političarki zastupljenih u predizbornoj kampanji koje su bile metama dezinformacijskih kampanja ili drugih oblika rodno uvjetovanog informacijskog poremećaja treba istaknuti Sandru Benčić iz stranke Možemo!. Benčić je i prije i tijekom kampanje bila prozivana po nekoliko osnova koje su imale za cilj narušiti njezin ugled, sposobnosti i kompetencije za bavljenje politikom. Utoliko, postavljalo se pod znak pitanja njezino studiranje, s posebnim naglaskom na dužinu studiranja ([1,2,3,4,5](#)). Nadalje, kompetencije Sandre Benčić dovodile su se u pitanje [zbog pogrešno popunjenog obrasca imovinske kartice](#) u kojem Benčić zaboravlja navesti iznos mjesečne najamnine koju plaća za stan u kojem boravi. Vrhunac propitivanja njenih kompetencija bila je snimka u kojoj na prosvjedu oporbenih stranaka nešto mota (kazala je cigaretu). Naime, u javnosti se raspravljalo jesu li to opijati ([1,2](#)). Tijekom kampanje napadi na Benčić bili su utemeljeni u različitim osnovama i upućeni od različitih aktera (političara/ki, građana/ki i medija), no treba imati na umu da su se ovdje identificirani različiti narativi o ovoj političarki kreirali prije službene izborne kampanje u kojoj su se dodatno potencirali. Narativi vezani uz nekompetentnost Sandre Benčić u pravilu su se stvarali kroz malinformacije, o kojima je prije službenog početka izborne kampanje [analitički osvrt](#) dao portal Libela.org. kao nezavisni provjeravatelj točnosti informacija u području rodne ravnopravnosti.

Umanjivanje vrijednosti žena koje su aktivno uključene u politički život kao cilj dezinformacijskih kampanja poput opisane kampanje usmjerene prema Sandri Benčić, može rezultirati posljedicama koje se manifestiraju i u spektru rodno uvjetovanog nasilja. Primjerice, u sklopu izborne kampanje došlo je i do verbalnog napada na ovu kandidatkinju utemeljenog upravo u navedenim narativima. Naime, na predstavljanju kandidata stranke Možemo! u 7. izbornoj jedinici Sandra Benčić je bila verbalno napadnuta

od strane prolaznika koji je, osim narušavanja protokola predstavljanja te tiskovne konferencije, opetovano dovodio u pitanje kandidatkinjine sposobnosti za bavljenje politikom, a naglašavajući dužinu njezina studiranja kao problematičnu (1,2). Odnosno, muškarac koji se legitimirao kao hrvatski branitelj, vrijeđao je kandidatkinju, ušao u konfliktnu komunikaciju s nazočnom osobom, a što je svakako čin nasilja. [Video snimka](#) nudi prizore pokušaja umirivanja muškarca, zatim njegove komunikacije s okupljenim osobama te pokušaja razgovora kandidatkinje Benčić s muškarcem. Muškarac upućuje uvrede kandidatkinji, odbija ponuđeno rukovanje te riječima i postupcima demonstrira agresivnost, netrpeljivost i odbojnost prema kandidatkinji. Bez obzira na sve, primjer Sandre Benčić u ovoj izbornoj kampanji zorno pokazuje kako diskriminirajući i stereotipizirajući medijski prikazi, u kombinaciji s rodno usmjerenim dezinformacijskim narativima, mogu dovesti i do nasilja prema javno istaknutim ženama. Primjeri nasilja zasnovanog na diskriminirajućim medijskim praksama i potaknutog rodno dezinformacijskim kampanjama prema ženama ili LGBTIQ+ osobama pronađeni su i u drugim studijama koje se bave fenomenom rodni dezinformacija (npr., [Selkanović i Šehović, 2024](#); [Krook, 2020](#)).

Sljedeća političarka koja je bila na meti verbalnih napada, vrijeđanja i seksizama – koji nisu per definitionem rodne dezinformacije, ali svakako ulaze u rodni spektar informacijskog poremećaja je Katarina Peović Vuković. Tako je na službenoj stranici hip – hop dvojca Tram 11 objavljen [lažni foto – kolaž](#) Peović s Mirelom Remi Priselac i manipulirani transparent Radničke fronte s natpisom „Ne damo ti Tuđmane ni metra“. Time se sugeriralo da su navedene žene pristaše nacionalističko – huškačkog pjevača Marka Pajčina poznatijeg kao Baja Mali Knindža. Uz lažne foto montaže, Peović su pratili i razni seksistički napadi kao što je izjava da je „stara kanta“ (1,2).

Valja u ovom trenutku napomenuti i kako se u stranci Most sredinom travnja 2024. dogodio rascjep, tj. Nino Raspudić i Marija Selak Raspudić izašli su iz stranke. Jedan od razloga je bila reakcija Marina Miletića na izjavu Marije Selak Raspudić za vrijeme predizborne debate na N1 televiziji. Postavljeno joj je pitanje: „Smatrate li da je pobačaj temeljno pravo i odluka žene?“. [Ona je odgovorila DA](#). Time je počela i [medijska](#) i stranačka hajka na nju u kojoj je Miletić [rekao](#) da se „krivo izrazila“ ali i da „ona nije član stranke niti ima ikakvu stranačku funkciju“. Iako se ne radi o standardnoj dezinformaciji, kroz izjavu Miletića se javno patronizirala žena kako bi se, na neki način, pokazalo da nije dorasla bavljenju politikom.

3.

Migranti kao sigurnosna ugroza

Predizborna kampanja za parlamentarne izbore u Hrvatskoj 2024. godine očekivano je obilježena i narativima vezanim za iregularne migrante, a s intesekcijskim aspektom prema rodnim temama. Naime, demonizacija iregularnih migranata i dezinformiranje povezano s ovom temom, za cilj ima stvaranje atmosfere straha, odnosno ksenofobiju. Primjerice, Domovinski pokret [navodi](#) kako su zemlje s većim priljevom iregularnih migranata poput Švedske, pretvorene „sustavnim useljavanjem ilegalnih migranata u mjesta kaosa i terora s drastično povećanim nasiljem, brojem silovanja, eksplozija i terorističkih napada“. U Republiku Hrvatsku, prema istom napisu, ušlo je „68.500, mladih vojno sposobnih muškaraca iz arapskih zemalja i Afganistana“ (Ibid.) te je u Hrvatsku vraćeno više tisuća „ilegalnih“ migranata među kojima „nema ni staraca, ni žena, ni djece“ (Ibid.). Zoran Milanović iregularne migrante [naziva](#) „skitačima“ te navodi uznemirenost ljudi zbog toga (Ibid.). Rodni aspekt migrantske krize očituje se u opetovanju informacija o vojno sposobnim, muškim te osobama muslimanske vjeroispovijesti, a što su sintagme koje asociraju na militaristički i/ili teroristički kontekst. Valja napomenuti da [neki kasniji novinski napisi](#) ukazuju na drugačiji rodni i dobni sastav iregularnih migranata. Osim medijskih napisa, najsvježiji službeni podaci do kojih se moglo doći prilikom sastavljanja ovog Izvješća govore da je u 2022. godini među evidentiranim iregularnim migrantima bilo 82% muškaraca i 18% žena, dok za 2023. godinu podaci nisu dostavljeni ([PRS, 2024](#)). Također, isti izvori pokazuju da je u 2023. godini od 68.114 osoba koje su zatražile međunarodnu zaštitu, 80% bilo muškaraca a 20% žena ([PRS, 2024](#)). Navedeni podaci ukazuju na to da među iregularnim migrantima i tražiteljima međunarodne zaštite zasigurno ima žena. Osnježivanje predodžbe iregularnih migranata kao prijetnje, odigrava se kako na planu rodnog aspekta muškosti povezanog a militarizmom i/ili terorizmom, tako i na planu prijetnje specifično ženama zbog navođenja silovanja, seksualnih napada, a sve u kontekstu generiranja atmosfere straha i hostilnosti.

Treba napomenuti da je tema migracija imala značajnu zastupljenost u predizbornoj kampanji jer su je potencirali i političari u svojim medijskim nastupima, ali i sami mediji kroz odabir tema u debatama ili pitanja u intervjuima. U oba slučaja, dakle, i u diskursu političara/ki (posebice onih s desnog političkog spektra) i u medijskom diskursu migracije su prikazivane kao goruće pitanje nacionalne sigurnosti i značajan društveno-politički problem³. Što se tiče samih političkih aktera/ki, rodne dezinformacije vezane uz pitanje migracija u najvećoj su mjeri plasirali/e predstavnici/e konzervativnih i radikalno desnih stranaka, no, kao što smo već naveli, njima se koristio i predsjednik RH koji je podržavao platformu lijevog centra „Rijeke pravde“ i slovio kao njihov neformalni premijerski kandidat. Pritom je ključno istaknuti da identificirane rodne dezinformacije nisu samo sredstvo navedenih političkih aktera/ki korišteno u svrhu zastrašivanja javnosti, promicanja vlastitih ideoloških pozicija te homogeniziranja biračkog tijela nasuprot prijetećem Drugom, već su sukladne s postojećim medijskim narativima i diskurzivnim okvirima vezanim uz temu migracija. Naime, različita su istraživanja utvrdila da hrvatski

mediji temu migracija dominantno shvaćaju kao sigurnosno pitanje, pritom konstruirajući migrante najčešće kao ugrozu nacionalnoj sigurnosti. Pritom posebice valja istaknuti [istraživanje](#) Popović, Kardov i Župarić-Iljić (2022) koje je pokazalo da se o migrantima i izbjeglicama u hrvatskim medijima tijekom 2018. i 2019. godine ponajprije izvještavalo kroz prizmu sigurnosti i politike te da „unutar teme ‘politika’ dominira negativna diskurzivna konstrukcija fenomena migracija u kojoj su migranti dominantno diskurzivno konstruirani kao populacija koja izaziva prijetnju i predstavlja ozbiljan društveno-politički problem“ (str. 7). Uzimajući u obzir rodnu perspektivu, navedeno istraživanje utvrdilo je konzervativna obilježja u izvještavanju hrvatskih medija koji migracije maskuliniziraju, prikazujući ih kao „primarno mušku domenu“, u kojoj su „muškarci dinamični, aktivni, oni se kreću, a žene su statične, pasivne i ranjive, one obitavaju na mjestu“. Pritom se često odvija negativna reprezentacija migranata, „koji se diskurzivno konstruiraju kao mladi, snažni, vojno sposobni, izdržljivi, što implicira da nisu osobe u nuždi kojima treba pomoć te da primarno predstavljaju potencijalnu ugrozu. Ta ugroza prodire u ‘naš’ teritorij (poput vojne invazije), pri čemu ‘teritorij’ može obuhvatiti različite segmente, od državnog teritorija do ‘žene’ kao teritorija. Posebno se negativno diskurzivno konstruiraju mlađi muškarci, samci, jer ih se redovito opisuje kao fizički izdržljivu prijetnju, što se može tumačiti u kontekstu u kojemu se želi opravdati animozitet prema migrantima“ (Popović, Kardov i Župarić-Iljić, 2022: 115). Navedeno pokazuje da prevalentni medijski narativi o migracijama kao sigurnosnoj prijetnji naciji i muškarcima koji migriraju kao utjelovljenju te ugroze stvaraju plodno tlo za plasiranje dezinformacija o migracijama i migrantima u rodnom ključu koje onda te narative pooštavaju i čine moćnim oruđem za ostvarenje ksenofobnog sentimenta među građanima kao i ciljeva političkih aktera koji zagovaraju protuimigracijske stavove i politike, što može dovesti do ugroze ljudskih prava migranata kao i njihovog zdravlja i života.

4.

Diskreditiranje politika rodne ravnopravnosti

Politike rodne ravnopravnosti se provode s ciljem uklanjanja rodne diskriminacije u svim oblicima te s ciljem uspostave stvarne ravnopravnosti spolova kao ustavne kategorije. Diskreditiranje politika rodne ravnopravnosti koje je detektirano u predizbornoj kampanji 2024. oslikavaju dva primjera.

Prvi se tiče [izjave](#) Karoline Vidović Krišto, predsjednice stranke Odlučnost i pravednost (OiP) koja je izjavila kako su rodne kvote na izbornim listama protuustavne te da je govoriti o podzastupljenosti spola čista diskriminacija. Nakon provedene provjere informacija o tome jesu li rodne kvote protuustavne, [na portalu Libela.org](http://na.portalu.Libela.org) zaključeno je da „rodne kvote na izbornim listama rezultat su posebnih mjera niza zakona, a proizlaze iz Ustava RH. Kao takve one se uvode sve dok se ne ispravi nepovoljan položaj neke skupine u društvu. Stoga se ne mogu smatrati diskriminacijom, a ni protuustavnima.“

Nadalje, dokument koji je od posebnog interesa generatorima rodnih dezinformacija je Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, odnosno Istanbulska konvencija. Ovaj je dokument „[prvi pravno obvezujući i sveobuhvatan međunarodni mehanizam za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji](#)“, a u Republici Hrvatskoj na snagu je stupio 1. listopada 2018. godine. Kao jedna od država koja je ratificirala dokument u pitanju, Republika Hrvatska tim se činom uključila u aktivno provođenje globalne politike detektiranja, sprječavanja i praćenja trendova nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, kao i adekvatnog procesuiranja počinitelja tog nasilja. Drugim riječima, provođenje Istanbulske konvencije jedna je od zadaća iz područja domaće rodne politike. Kao što je već naznačeno, rodne politike se provode s ciljem uklanjanja rodne diskriminacije u svim oblicima, te uspostavljanja stvarne rodne ravnopravnosti. Kako stoji u [Nacionalnom planu za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine](#), Plan, ali i drugi službeni dokumenti vezani za ovo područje, ističu važnost „razvoja društva u kojem su stvoreni preduvjeti za jednaku prisutnost žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života, njihov jednaki status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata“.

Portal Dnevno.hr u [tekstu](#) naslova „Domovinski pokret jedini uočio zloglasnu ideologiju koja se nameće Hrvatima: Kreće već od vrtića“ donosi niz teza o učinkovitosti Istanbulske konvencije u razdoblju od njezine ratifikacije do sada, a da bi na koncu bio isporučen zaključak o nefunkcionalnosti konvencije zbog toga što nije došlo do smanjenja stope nasilja nad ženama: „Dokumente kao što je Istanbulska konvencija uvijek treba prosuđivati prema plodovima njihove primjene. Nakon šest godina primjene Istanbulske konvencije nije došlo do smanjenja nasilja nad ženama, a to je bio navodni cilj ovoga dokumenta. To pokazuju sve statistike, ali i činjenica da je nedavno propisano novo kazneno djelo femicida. Da je Istanbulska konvencija smanjila nasilje nad ženama ovo kazneno djelo ne bi bilo potrebno u pozitivnome hrvatskom zakonodavstvu“ (Ibid.). U ovom je primjeru prisutno pogrešno zaključivanje – dokument se smatra lošim jer ima neodgovarajuću primjenu.

Ako je tako da je Istanbulska konvencija sastavni dio državnih rodni politika, tada bi se pozive za njezinim ukidanjem („deratifikacijom“) od strane političara poglavito Domovinskog pokreta, moglo smatrati napadom na službene rodne politike Republike Hrvatske. Naime, parcijalna deratifikacija dokumenta koju je zagovarao Ivan Penava, [nije moguća](#), a cjelovito ukidanje Istanbulske konvencije – zbog korištenja pojma „rod“ – je besmisleno i to zato što se taj pojam spominje i prije ratifikacije Istanbulske konvencije „[u najmanje 19 važećih hrvatskih zakona i drugih dokumenata](#) (nacionalni programi, strategije i planovi), i to već od 2003. godine“.

Stoga, kolanje dezinformacija ovog tipa u javnom i medijskom prostoru tijekom predizborne kampanje predstavlja izravan napad na rodne politike koje je država donijela kao temeljne mehanizme ostvarivanja rodne ravnopravnosti u hrvatskom društvu. Bez obzira na temeljnu namjeru navedenih dezinformacija, metom njihovih napada postaju i samo načelo ravnopravnosti spolova kao temeljna ustavna vrednota u Republici Hrvatskoj te, u ovom slučaju, ljudska prava žena kao jedno od temeljnih društvenih vrijednosti. Njima se relativiziraju duboko ukorijenjeni društveni problemi podzastupljenosti žena u politici te oni nasilja nad ženama zbog čega mogu imati negativan utjecaj na razumijevanje javnosti o strukturnim razlozima tih problema, kao i o nejednakom položaju žena općenito u hrvatskom društvu. Dezinformacije kojima se diskreditiraju vrijednosti državnih politika donesenih s ciljem ostvarivanja rodne ravnopravnosti ili opterećivanje medijskog prostora diskursom koji je otvoreno hostilan prema civilizacijskim vrijednostima uz koje pristaje i službena politika Republike Hrvatske, specifična je i nimalo bezopasna pojava identificirana u ovoj predizbornoj kampanji.

Zaključak

Kako je iz Izvješća razvidno, predizborna kampanja za parlamentarne izbore u Republici Hrvatskoj 2024. godine obilježena je različitim manifestacijama rodno dezinformirajućeg sadržaja te sadržaja koji odgovara drugim oblicima rodno uvjetovanog informacijskog poremećaja. Navedeni i opisani primjeri ulaze u literaturi već detektirane kategorije dezinformacijskog diskursa, bilo da se radi o anti-rodnim narativima, bilo da se radi o drugim oblicima diskreditiranja i dezavuiranja primarno žena u političkom kontekstu, ali i ranjivih i/ili manjinskih društvenih skupina poput one iregularnih migranata te LGBTIQ+ osoba. Pokušaji diskreditacije uočeni su i prema službenim i javnim rodnim politikama prisutnima u Republici Hrvatskoj.

Osim u Izvješću navedenih i u literaturi već uobičajenih elemenata rodno dezinformacijskog diskursa, ono što obilježava predizbornu kampanju koja se pratila, jesu vrlo izravni i učestali napadi na djelovanja, politike i postignuća u sferi rodne ravnopravnosti, kao i izravna osporavanja legitimiteta i opravdanosti zagovaračkog i političkog prisustva i djelovanja aktera koji se zalažu za rodnu ravnopravnost, te politike uključivosti u domaćem kontekstu. Uzme li se u obzir da je jedan od glavnih ciljeva dezinformacijskog djelovanja kreiranje atmosfere zbunjenosti, kaosa i/ili straha u javnom prostoru, a s nakanom ostvarenje neke vrste (političke) koristi, tada izjave koje pozivaju na dokidanje stečenih prava iz područja rodne ravnopravnosti u Republici Hrvatskoj izlaze iz opsega pojma dezinformacijskog djelovanja i to stoga što svoj krajnji cilj ne kane postići tek toksičnim informiranjem, već se retorički (ali i političko-programski) približavaju rigidnom modelu provođenja političke zabrane ili supresije nekih demokratskih vrijednosti u društvu. Ovakva se situacija može svakako tumačiti kroz prizmu rodno uvjetovanog dezinformacijskog poremećaja, kao dezinformacijski sadržaj, no može se promatrati i kao javno plasiran, te u medijskom prostoru diseminiran diskriminatorni sadržaj.